

Justis- og beredskapsdepartementet

Vår referanse	Deres referanse	Saksbehandler	Tlf. saksbehandler	Dato
2022/2684-3		Narve Nordmelan	913 08 561	21.04.2022

Melding om vedtak

Høring av endringer i domstolstruktur

Vedlagt følger utskrift av saksdokument med vedtak i ovennevnte sak.

.

Hilsen

Narve Nordmelan

daglig leder

Dokumentet er elektronisk godkjent og sendes uten signatur.

Saksframlegg

Høring av endringer i domstolstruktur

Utvalg	Møtedato	Utvalgssak
Representantskap interkommunalt politisk råd Namdal	04.04.2022	8/22

Innstilling

Interkommunalt politisk råd Namdal vedtar følgende uttalelse til høring om endringer i domstolstruktur:

1. Domstolstrukturen før 2021, med egen stedlig ledelse ved Namdal Tingrett gjeninnføres.
2. Namdal Tingrett styrkes med å tilføre en ny dommer-fullmektig stilling. Dette for å redusere sårbarhet og sørge for en bærekraftig domstolstruktur i hele landet.
3. Namdal Tingrett kan være en pilot for utprøving av nye oppgaver som:
 - a. Ressurssenter for den sørsamiske folkegruppen i domstolsapparatet.
 - b. Å styrke og videreutvikle forliksrådernes rolle som lokal og desentral domstol

Hjemmel for vedtaket er:

Behandling i Representantskap interkommunalt politisk råd Namdal - 04.04.2022:

Innstillingen enstemmig vedtatt av interkommunalt politisk råd Namdal

Vedtak Representantskap interkommunalt politisk råd Namdal - 04.04.2022

Interkommunalt politisk råd Namdal vedtar følgende uttalelse til høring om endringer i domstolstruktur:

1. Domstolstrukturen før 2021, med egen stedlig ledelse ved Namdal tingrett gjeninnføres.
2. Namdal tingrett styrkes med å tilføre en ny dommerfullmektigstilling. Dette for å redusere sårbarhet og sørge for en bærekraftig domstolstruktur i hele landet.
3. Namdal tingrett kan være en pilot for utprøving av nye oppgaver som:
 - a. Ressurssenter for den sørsamiske folkegruppen i domstolsapparatet.
 - b. Å styrke og videreutvikle forliksrådenes rolle som lokal og desentral domstol

Dokumenter i saken

Type	Dato	Tittel	Adressat
S	28.03.2022	Høring av endringer i domstolstruktur	

Saksopplysninger

Som kjent dannet og Ap og Sp felles regjering etter Stortingsvalget i 2021, og slik det ble formulert i Hurdalserklæringen er det et politisk mål for regjeringen å gjeninnføre strukturen domstolene hadde før fjorårets reform.

Justis- og beredskapsdepartementet har derfor sendt ut et forslag på høring om å reversere sammenslåingen av domstoler som Solberg-regjeringen gjennomførte i 2021.

Regjeringen åpner for en unntaksløsning med at enkelte tingretter eller rettskretser kan videreføre dagens fusjonerte domstolstruktur om det har bred støtte hos ledelse/ ansatte og kommunene i rettskretsen.

På bakgrunn av høringssvarene vil regjeringen vurdere på et selvstendig grunnlag om det foreligger reell lokal forankring om å beholde dagens struktur i hver enkelt rettskrets.

Regionrådet har samarbeidet nært og god med Namsos kommune i arbeidet med denne høringsuttalelsen, og fremmer likelydende forslag til politisk behandling.

Vurdering

I 2020 da saken sist var til høring og behandling, var det en samlet region i Namdalen som hadde en klar anbefaling om å ikke foreta endringer i tingretten, men heller videreutvikle og styrke Namdal Tingrett.

Argumentene som ble brukt i høringen den gang var:

1. Nærhet til innbyggere og brukere av Tingretten.

- a. Lokalkunnskap viktig i utøvelsen av rettspraksis
- b. Gir legitimitet til beslutninger som fattes lokalt
- c. Reduserer reisetid / overnatting og er kostnadsbesparende for innbyggere og publikum.

2. Beholde kompetansearbeidsplasser i Namdalen

- a. Viktig verdi for å lykkes i positiv samfunnsutvikling utenfor sentrale byer og tettsteder.
- b. Medvirke til å beholde og rekruttere næringsdrivende jurister og advokater i regionen.

3. Kvalitet og effektivitet

- a. Lokal kunnskap og nærhet styrker kvaliteten på domstolen
- b. Namdal Tingrett har hatt stabilt saksomfang over de seneste årene
- c. Saksbehandlingstiden er under landsgjennomsnittet

4. Ledelse av Namdal Tingrett

- a. Nødvendig å ha sorenskriver som leder av Namdal Tingrett
- b. Argumentene i pkt 1-3 har en forutsetning om nærledelse som prinsipp.

Erfaringer etter reformen i 2021 peker på økt byråkrati, lite tilstedeværelse av ledelse i rettsstedet og lengre beslutnings-veier for løpende driftsspørsmål. Dette framkom i møter med ansatte og med advokater lokalisert i Namsos.

Endringene som ble gjennomført i april 2021 innebærer konkret at:

- det er videreført et rettssted i Namsos og Namdalen
- kompetansen endres i rettsstedet i Namsos med at det tilsettes tingrettsdommer.
- stillingen som dommerfullmektig inndras.
- sorenskriveren er lokalisert i Trondheim.
- lokalene til rettsstedet oppgraderes og forbedres.
- det er effektivisert saksbehandler-ressurs med ca ½ stilling ved rettsstedet.

Sorenskriveren i Trøndelag tingrett har i informasjonsmøte med regionråd og kommuner vist til arbeidet med oppstarten og hvordan den nye tingretten utvikles og formes etter reformen i 2021. Dette er også beskrevet nærmere i årsmeldingen for 2021 for Trøndelag tingrett.

Sorenskriverens hovedbudskap i informasjonsmøtet var å sørge for at ledelse, ansatte og alle berørte i og rundt tingretten i Trøndelag ble gitt anledning til stabilitet og forutsigbarhet om struktur- valg i et langsiktig perspektiv.

I tillegg til å hente informasjon fra Sorenskriveren har regionrådet sammen med Namsos kommune gjennomført møter med representanter for advokatene i Namsos og med ansatte ved Namsos rettssted. Tilbakemeldingene fra disse møtene er tatt med i argumentasjonen i saksframstillingen.

Styrking av sårbare domstoler.

Regjeringen peker på flere viktige områder for å styrke mindre tingretter. Interkommunalt politisk råd Namdal deler regjeringens mål om å utvikle og styre domstolene slik at brukere/publikum og samfunnet opplever effektive og fleksible tingretter som utnytter ressurser og kompetanse på en best mulig måte.

Det vil videre være veldig interessant for å styrke små kompetansemiljøer å legge til rette for at Namdal Tingrett kan medvirke til ny kunnskaps- og erfaringsutvikling i domstolene innenfor områder hvor det ligger til rette for dette.

Konkret vil regionrådet peke på to tema hvor det er naturlig og ønskelig å videreføre en dialog med regjeringen og justisministeren om å legge innovasjons- og utviklingsoppgaver til Namdal tingrett. Det understrekes at Namdal tingrett i dag dekker ca. en tredjedel av Trøndelags samlede areal.

a. Ressursenter for den sørsamiske befolkningen

Regjeringen peker på viktigheten av å ivareta og styrke minoriteter og konkret den samiske befolkningen i sitt høringsutkast.

Det pekes på at rettspraksis og domstolene må styrkes og tilrettelegges slik at krav til kvalitet og saklighet ivaretas i saker som omfatter samiske interesser.

Regionrådet vil peke på at den samiske minoriteten er delt i mange forskjellige grupper. Det holder ikke for sørsamene at Indre- og Øst-Finnmark tingrett er gode på å håndtere parter som bruker nord-samisk, og har god kompetanse på samisk kultur.

Domstolene i de sør-samiske områdene må ha tilfredsstillende kompetanse for å ivareta den samiske dimensjonen i regionen. Namdalen ligger sentralt i det sørsamiske området og har en sterk sørsamisk kultur i flere kommuner.

b. Forliksrådene- utvikle deres rolle som lokal og desentral domstol

Regionrådet vil vise til at forliksrådet er et lekmannsorgan som allerede er etablert og virker over hele landet nært der folk bor og lever.

Forliksrådene må derfor ha interesse for regjeringen, som nettopp understreker at de ønsker å sikre innbyggerne i hele landet god rettssikkerhet og tilgjengelige

tjenester, og at tilgjengelige domstoler med nærhet til brukerne er viktig for tilliten til domstolene.

Saksbehandlingen i forliksråd er svært lite kostnadskrevenne både for partene og for samfunnet sammenlignet med behandling i de ordinære domstolene. Derfor vil det være av interesse å bruke forliksrådsbehandling i flere saker, slik kommunen ser det.

Dette må innebære at forliksrådene slik de fungerer i dag må utvikles og profesjonaliseres innenfor fornuftige rammer, og her vil kommunene i Namdalen være interessert i deltakelse i pilotprosjekt.

Om barnesakene:

I likhet med regjeringen er regionrådet opptatt av å sikre rettssikkerheten og ivareta barns interesser i møte med domstolene.

Primært vil det være viktig at det tilrettelegges for at kompetansen i alle tingretter, små og store, er slik at behandling av barnesaker kan ivaretas av dommere med nødvendig og tilstrekkelig kompetanse. I tillegg kan det tilrettelegges for at spesialiserte dommere er tilgjengelige innenfor et nødvendig geografisk område, slik at disse kan gjennomføre saker desentralt og ambulerende.

Barns beste må være det avgjørende i slike saker, og fra lokale advokater advares det mot at barn må oppleve lang reisevei og overnatting for å komme fram til et rettsapparat som er forberedt og tilpasset dem i kritiske livssituasjoner.

Regionrådet er avslutningsvis helt enig i det sorenskriveren viser til om behovet for forutsigbarhet og stabilitet om domstolstrukturen i Trøndelag, og forutsetter at dette også vil inngå i regjeringens vurderinger når saken legges fram for behandling i Stortinget.

Det er en lang tradisjon i over 400 år at førsteinstansdomstolene i Norge ledes av egne sorenskrivere. En reversering av reformen som ble gjennomført i 2021 vil derfor være å gå tilbake til en organisering av domstolen som har vært bærekraftig over lang tid.

I de senere årene er det fremmet omfattende utredninger og rapporter som peker på viktige nasjonale utfordringer om demografi, kompetanse/ rekruttering og næringslivet i distriktene.

Med dette som bakgrunn vil regionrådet argumentere for at også domstolene i likhet med andre statlige / regionale virksomheter og forvaltningsorganer må oppfattes som offentlig infrastruktur som er sentrale for en positiv og bærekraftig samfunnsutvikling som ivaretar både by og land.

Rapporten fra Brandtzæg/distriktnæringsutvalget viser at offentlige stillinger/infrastruktur er avgjørende for rekruttering til næringslivet i distriktene:

Høring- NOU 2020:12 – Næringslivets betydning for levende og bærekraftige lokalsamfunn (Distriktnæringsutvalget) - regjeringen.no
<https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/horing-nou-202012-naringslivets-betydning-for-levende-og-barekraftige-lokalsamfunn-distriktnaringsutvalget/id2778213/>

Offentlige dommerstillinger fordelt på domstoler over hele landet, vil være kjernen i lokale juridiske miljøer, som vil ha betydning for rekruttering også til øvrige

samfunnssektorer – spesielt i distriktene. Dette begrunner at det ved organisering av domstolene må tas brede samfunnsmessige hensyn, og at det ikke bare fokuseres på domstolenes interne behov.

Daglig leder innstiller på denne bakgrunnen til representantskapet om at domstolsreformen fra 2021 må reverseres, og at Namdal tingrett må opprettholdes i fremtiden som en selvstendig tingrett med en egen sorenskriver som leder.

Som en mindre tingrett er det også helt nødvendig å ha særlig oppmerksomhet for å styrke og gi nytt innhold og nye oppgaver som kan redusere sårbarheten.